

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Marianny Reiffovej a JUDr. Júlie Horskej v právnej veci navrhovateľa **J. F.** bývajúceho V., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ulica 29. augusta č. 8, o preplatok na sirotskom dôchodku, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2012, č.k. 43Sd/97/2011-26, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2012, č.k. 43Sd/97/2011-26 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne z 8. augusta 2011 číslo X. v spojení s rozhodnutím zo 14. októbra 2011 číslo X. **z r u š u j e** a vec **vracia** odporkyni na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Účastníci **nemajú** nárok na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e :

Rozhodnutím z 8. augusta 2011 číslo X. v spojení s rozhodnutím zo 14. októbra 2011 číslo X. odporkyňa uložila navrhovateľovi podľa § 326 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) povinnosť vrátiť sirotský dôchodok v sume 422,00 €, ktorý mu bol vyplatený za čas od 24. marca 2011 do 23. mája 2011 v sume 211,00 € mesačne. Rozhodnutie odôvodnila tým, že za obdobie od 24. marca 2011 do 23. mája 2011 bola táto dávka vyplácaná neoprávnene, lebo navrhovateľ odporkyni včas 18. marca 2011 podaním zo 16. marca 2011, že 14. marca

2011 zanechal štúdium na Súkromnej strednej škole, a preto vedel, že už nespĺňa podmienku nezaopatrenosti dieťaťa, a preto mu sirotsky dôchodok nepatrí.

Proti uvedeným rozhodnutiam podal navrhovateľ včas opravný prostriedok (§ 250m ods. 1 OSP) a vo vyjadrení, doručenom súdu 20. decembra 2011 uviedol, že odporkyňa zaslal potvrdenie o skončení štúdia a nevedel, prečo mu odporkyňa poslala peniaze. Tiež uviedol, že peniaze neprijal v úmysle obohatiť sa ale v domnienke, že mu patria nevedel, prečo mu odporkyňa poslala peniaze ešte aj v máji. Zotrval v presvedčení, že pochybenie spôsobila odporkyňa a preto žiadal rozhodnutie o preplatku zrušiť.

Odporkyňa žiadala, aby jej rozhodnutie bolo potvrdené.

Krajský súd v Trnave rozsudkom zo 6. marca 2012, č.k. 43Sd/97/2011-26, rozhodnutie odporkyne z 8. augusta 2011 číslo X. v spojení s rozhodnutím zo 14. októbra 2011 číslo X. potvrdil vzhľadom na to, že považoval vedomosť navrhovateľa o prijímaní sirotského dôchodku, na ktorý nemal navrhovateľ nárok za dostatočne preukázanú. Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa navrhovateľ so zreteľom na všetky okolnosti musel vedieť, že po skončení štúdia už nie je nezaopatreným dieťaťom, a preto mu sirotsky dôchodok nepatrí.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadol navrhovateľ odvolaním, v ktorom žiadal jeho zrušenie. Podľa neho navrhovateľ nezodpovedá za vznik preplatku na jeho sirotskom dôchodku, ako uviedol súd. Navrhovateľ predložením potvrdenia o skončení štúdia automaticky nevedel, že mu poskytovaná dávka nepatrí a odporkyňa vznik preplatku spôsobila sama.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu označila odvolacie dôvody za neopodstatnené a žiadala, aby odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa bol potvrdený ako vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a jemu predchádzajúce konanie a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa treba vyhovieť.

Pri posudzovaní opodstatnenosti odvolania navrhovateľa vzal odvolací súd na zreteľ zákonné ustanovenia, ktoré upravujú podmienky vzniku a trvania nároku na sirotsky dôchodok, ďalej podmienky, za ktorých je príjemca týchto dávok nositeľom ohlasovacej povinnosti o skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku a napokon významných z hľadiska vzniku povinnosti vrátiť dávku.

Podľa § 9 ods. 1 písm. b) bod 1 zákona o sociálnom poistení nezaopatrené dieťa podľa tohto zákona je dieťa po skončení povinnej školskej dochádzky, 29) najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak sa sústavne pripravuje na povolanie.

Podľa § 76 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nárok na sirotsky dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ak rodič alebo osvojiteľ ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, mal nárok na predčasný starobný dôchodok alebo ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok, alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Podľa § 227ods. 2 písm. a) a ods. 3 zákona o sociálnom poistení poistenec a poberateľ dávky sú povinní preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia,

Poistenec je povinný príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. Príjemca dávky je povinný do ôsmich dní oznámiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne zmenu v skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu.

Podľa § 236 ods. 1 písm. b) a c) zákona o sociálnom poistení príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Z ustanovenia § 236 ods. 1a 3 zákona o sociálnom poistení vyplýva pre oprávneného alebo iného príjemcu dávky povinnosť písomne ohlásiť príslušnému orgánu sociálneho poistenia do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu.

V nadväznosti na uvedené bolo potrebné posúdiť, či navrhovateľ je takou osobou, ktorá je podľa § 236 zákona o sociálnom poistení povinná vrátiť preplatok, pretože nespĺnila niektorú jej uloženú povinnosť alebo prijímala dávku alebo jej časť, hoci vedela alebo musela z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, alebo vedome inak spôsobila, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila.

Pokiaľ ide o splnenie ohlasovacej povinnosti, odvolací súd za postačujúce v danom prípade považuje, že navrhovateľ odporkyňi zaslal už 16. marca 2011 potvrdenie o zanechaní štúdia (konkrétne na Súkromnej strednej odbornej škole v B., R. ul. č. X) zo 14. marca 2011, doručené odporkyňi 18. marca 2011. So zreteľom na obsah tohto potvrdenia bolo výlučne na odporkyňi, aby bez zbytočného otáľania rozhodla, že toto potvrdenie je dostatočným podkladom pre rozhodnutie o zániku nároku na sirotský dôchodok a na jeho ďalšie vyplácanie. Odporkyňa o odňatí sirotského dôchodku a zastavení výplaty tejto dávky navrhovateľovi podľa obsahu dávkového spisu nerozhodla a dávku navrhovateľovi vyplatila ešte za čas od 24. marca 2011 do 23. mája 2011, hoci navrhovateľ už podmienky nároku na dávku a jej výplatu nespĺňoval, a tak došlo k neoprávnenej výplate dávky vo výške 422,00 €. O odňatí dávky odporkyňa nerozhodla a až rozhodnutím z 8. augusta 2011 číslo X. v spojení s rozhodnutím zo 14. októbra 2011 číslo X. uložila odporcovi vrátiť dávku, ktorá mu bola vyplatená, hoci podmienky nároku na dávku a jej výplatu už nespĺňoval.

Podľa názoru odvolacieho súdu boli okolnosti, za ktorých odporkyňa pokračovala vo vyplácaní sirotského dôchodku aj po predložení potvrdenia o zanechaní štúdia spôsobilé vzbudiť u navrhovateľa presvedčenie, že táto dávka je mu aj naďalej vyplácaná oprávnene. So zreteľom na všetky okolnosti daného prípadu nemožno navrhovateľovi vytýkať, že nepreveroval a neskúmal správnosť postupu odporkyne, vyplácajúcej mu naďalej sirotský dôchodok, pretože dôvodne mohol vychádzať z predpokladu, že je len na odporkyňi, aby preskúmala, či sú predložené podklady úplné, správne a v plnom rozsahu preukazujúce

existenciu nároku na sirotsky dôchodok v období, bezprostredne nadväzujúcom na splnenie ohlasovacej povinnosti. Na tom nič nemení skutočnosť, že odporkyňa považuje právnu úpravu, vymedzujúcu trvanie nároku na sirotsky dôchodok za všeobecne známu. So zreteľom na postavenie odporkyne v systéme dôchodkového zabezpečenie sa táto, odporkyňou vo vyjadrení k odvolaniu uvádzaná okolnosť, vzťahuje predovšetkým na ňu.

K zákonnému znaku poberania dávky tým, kto vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplátila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, treba uviesť, že v konaní nebolo preukázané takéto konanie navrhovateľa. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľ splnil ohlasovaciu povinnosť predložením potvrdenia školy o zanechaní štúdia. Z ničoho nemožno pritom vyvodiť, že by ním oznamované údaje boli vedome nesprávne, neúplné alebo nepravdivé.

Na základe vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že odporkyňa mohla v prejednávanej veci včasným zareagovaním na obsah predloženého oznámenia a potvrdenia o zanechaní štúdia predísť vzniku preplatku na sirotskom dôchodku aspoň za čas od 23. apríla 2011 do 23. mája 2011, aj keby sama nestihla odňať dávku už za výplatný termín od 23. marca 2011. Odporkyňa pred rozhodnutím o povinnosti vrátiť preplatok na dávke nepreukázala, že navrhovateľ zavinil preplatok na tejto dávke za obdobie od 23. marca 2011 do 23. mája 2011, ale ani skutočnosť, že dávku poberal, hoci mal vedomosť o tom že mu dávka nepatrí. Práve naopak, zo skutočnosti, že v oznámení zo 16. marca 2011 žiadal o zastavenie výplaty dávky možno vyvodiť jeho dobromyseľnosť, lebo mohol dávku poberať v dobrej viere v očakávaní rozhodnutia o zastavení výplaty dávky. Takýto postup však odporkyňa nepreukázala.

Odvolací súd na základe uvedených skutočností na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že navrhovateľ za vznik preplatku na jeho sirotskom dôchodku za obdobie od 23. marca 2011 do 23. mája 2011 vo výške 422,00 € nezodpovedá a rozhodnutie odporkyne, podľa ktorého je navrhovateľ povinný vrátiť preplatok na dávke preto treba ako nezákonné zrušiť.

Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku podľa § 220 OSP v spojení s § 246c OSP.

Účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu, že odporkyňa nebola v konaní úspešná a navrhovateľ v konaní trovy nežiadal.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 24. apríla 2013

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Mária Kráľová